

YÖNETMELİK

Ulaştırma Bakanlığından:

**HAVA TRAFİK KONTROL HİZMETLERİ PERSONELİ
LİSANS VE DERECELENDİRME YÖNETMELİĞİ
(SHY 65-01)**

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmelik, hava trafiğinin emniyetli, düzenli ve hızlı akışını temel alan hava trafik kontrol hizmetlerinin etkinliği, Türkiye hava sahası, hava liman ve meydanlarında çalışmakta olan sivil hava trafik kontrol hizmetleri personelinin sahip olması gereken sağlık, eğitim ve uzmanlık şartlarının belirlenmesine, lisans, sertifika ve derecelerinin verilmesine, muhafaza edilmesine, yenilenmesine, süreli olarak askıya alınmasına veya süresiz olarak iptal edilmesine ilişkin esasların düzenlenmesi ve emniyet standartlarının muhafaza edilerek geliştirilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, hava trafik kontrol hizmetlerini düzenleyici, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş ile hava trafik kontrol hizmetlerinde görevli personeli ve diğer ilgili kişi, kurum ve kuruluşları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik,

a) 18/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 4 ve 22 nci maddeleri ile 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 41 ve 46 ncı maddelerine dayanılarak,

b) ICAO Őikago Sözleşmesinin 1 inci eki ve EUROCONTROL Teşkilatı tarafından yayımlanan ESARR-5 Hava Trafik Kontrolörleri Avrupa Lisanslandırma düzenlemesine paralel olarak, hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen,

a) Aletli meydan kontrol derecesi: Aletli yaklaşma ve kalkış usulleri bulunan ve yaklaşma kontrol hizmetinin bir yaklaşma kontrol ünitesi ya da bir saha kontrol merkezi tarafından verildiği hava meydanlarında çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken dereceyi,

b) Asistan hava trafik kontrolörü: Geçerli bir lisansa sahip olan ve derecesi bulunmayan, bir hava trafik kontrolörü nezaretinde hava trafik kontrol hizmetlerinin yürütülmesine yardım eden personeli,

c) ATC: Hava trafik kontrol hizmetini,

ç) Değerlendirme: Hava trafik kontrolörlerinin ya da eğitim sürecinde yer alan bir öğrencinin göstermiş olduğu teorik ve pratik nitelikleri ölçme yöntemini,

d) Değerlendirme uzmanı: Hava trafik kontrolörlerinin almış oldukları eğitim ve derece gereklilikleri doğrultusunda gösterdikleri performansla ilgili değerlendirmeler yapmak üzere, hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından seçilmiş hava trafik baş kontrolörü veya en az beş yıl hava trafik kontrolörü olarak çalışmış personeli,

e) Derece: Aşağıda belirtilen, lisansa veya lisansa bağlı belgelere işlenen ve lisansa ait özel koşulları, ayrıcalıkları ve kısıtlamaları belirten yetkilendirmeyi,

1) Görerek Meydan Kontrol Derecesi,

2) Aletli Meydan Kontrol Derecesi,

3) Radarsız Yaklaşma Kontrol Derecesi,

4) Radarlı Yaklaşma Kontrol Derecesi,

5) Radarsız Saha Kontrol Derecesi,

6) Radarlı Saha Kontrol Derecesi.

f) Derece onayı: Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve söz konusu derece ile ilgili özel şartları, ayrıcalıkları ve sınırlamaları belirten yetkilendirmeyi,

g) Eğitim: Hava trafik kontrol hizmetlerinin emniyetli ve uluslararası standartlara uygun olarak sağlanması için gerekli bilgi ve becerileri kazandırabilmek amacıyla verilen teorik, pratik ve işbaşi eğitimlerinin bütünü,

đ) Eğitim sağlayıcı: Eğitim programları Genel Müdürlük tarafından onaylanmış, hava trafik kontrol eğitimi vermekten sorumlu kuruluşları,

h) Eğitmen: Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından görevlendirilen, iyi derecede İngilizce lisan bilgisine haiz hava trafik başkontrolörü veya en az 5 yıl hava trafik kontrolörü olarak çalışmış, tercihen pedagojik formasyonu olan, ulusal ya da uluslararası kurumlardan eğitmen sertifikasına sahip, teorik veya pratik eğitim verme yetkisine haiz personeli,

ı) Eğitmen onayı: Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve lisans sahibinin iş başi eğitimi verebilme yeterliliğini belirten yetkilendirmeyi,

i) Ekip şefi: Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından görevlendirilen, hava trafik başkontrolörü unvanına en az 2 yıl boyunca sahip olup, ekibin tüm çalışmasından ve yönetiminden sorumlu, mesai saatleri haricinde hava limanlarında hava trafik müdürüne vekalet eden personeli,

j) Geçerlilik: Bir lisansın, sertifikanın veya derecenin yürürlükte kalabilmesi için yerine getirilmesi gerekli şartları,

k) Genel hava trafiği: Sivil hava araçları ile ICAO prosedürlerine uygun olarak sefer düzenleyen devlet hava araçlarının tamamını,

- l) Genel Müdürlük: Düzenleyici kuruluş olan Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- m) Görerek meydan kontrol derecesi: Aletli iniş, kalkış usulleri bulunmayan ve yaklaşma kontrol hizmetinin verilmediği ya da bir başka hava trafik kontrol ünitesi tarafından da bu hizmetin sağlanmadığı, sadece görerek şartlardaki trafiklere hizmet veren hava meydanlarında çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken dereceyi,
- n) Hava sahası tasarımcısı: Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından istihdam edilen; hava sahası düzenlemesi, ATS koridor ve aletli alçalma yöntemleri konusunda uluslararası sertifikaya sahip hava trafik kontrolörü personeli,
- o) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı: Hava seyrüsefer hizmetlerini sağlamaktan sorumlu kamu kuruluşu olan DHMİ Genel Müdürlüğü'nü,
- ö) Hava trafiği: Uçuşta veya bir meydanın manevra sahası üzerinde hareket eden hava araçlarının tamamını,
- p) Hava trafik kontrol hizmeti: Hava araçlarının manevra sahası üzerinde veya uçuşun herhangi bir safhasında birbirleriyle ve manialarla çarpışmalarını önlemek; hızlı ve düzenli hava trafik akışını sağlamak amacıyla verilen hizmeti,
- r) Hava trafik kontrolör lisansı: ICAO Ek-1'de belirtilen gerekli sağlık şartlarına sahip, hizmet sağlayıcı kuruluşun ünite eğitim ve değerlendirme çalışmalarını başarıyla tamamlayarak derece almaya hak kazanmış asistan hava trafik kontrolörlerine verilen belgeyi,
- s) Hava trafik baş kontrolörü:
- 1) Lisans verilmiş tarihi itibarıyla en az 10 yıl süre ile hava trafik kontrol hizmeti veren ünitelerde çalışmış, iyi derecede İngilizce lisan bilgisine haiz, son 5 yıl boyunca hava trafik kontrol derecelerinden birine aralıksız sahip olan ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından yapılacak sınavda başarılı bulunan, mesleğinde uzmanlaşmış hava trafik kontrolörünü veya,
- 2) İyi derecede İngilizce lisan bilgisine sahip, başarılı çalışmaları ile temayüz etmiş, merkezde hava trafik kontrolörü olarak en az 3 yıl çalışmış kişiler arasından, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı seyrüsefer dairesi başkanlığı hava trafik müdürlüğünce oluşturulan en az üç kişilik komisyon marifetiyle yapılacak yazılı ve sözlü sınav ile seçilerek seyrüsefer dairesi başkanlığında görevlendirilen personeli,
- ş) Hava trafik kontrolörü:
- 1) Hava trafik kontrolör lisansına haiz ve bu lisansa hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından işlenmiş derece veya derecelerin verdiği yetkiler dahilinde doğrudan hava trafik kontrol hizmeti veren kişiyi veya,
- 2) İyi derecede İngilizce lisan bilgisine sahip, başarılı çalışmaları ile temayüz etmiş, hava trafik kontrolörü olarak en az 5 yıl dereceli çalışmış kişiler arasından, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı seyrüsefer dairesi başkanlığı hava trafik müdürlüğünce oluşturulan en az üç kişilik komisyon tarafından yapılacak yazılı ve sözlü sınav ile seçilerek seyrüsefer dairesi başkanlığında görevlendirilen personeli,
- t) Hizmet sağlayıcı: Sadece meydan kontrol hizmeti vermekle yetkilendirilmiş sivil kurum veya kuruluşları,
- u) ICAO Ek-1: Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı tarafından yayınlanan personel lisanslandırılması ile ilgili dokümanı,
- ü) ICAO yer gösterge kodu: ICAO Dokümanı 7910'da tanımlanan kurallara göre belirlenen ve sabit havacılık istasyonuna verilen dört harfli kod grubunu,
- v) İşbaşı eğitimi: Gerçek trafik ortamında, yeterli şartlara haiz iş başı eğitmeni nezaretinde, önceden belirlenmiş program dahilinde yürütülen eğitimi,
- y) İşbaşı eğitmeni: İş başı eğitimi vereceği derece ile ilgili olarak en az 5 yıllık, eğitim vereceği sektör veya pozisyonda en az 2 yıllık mesleki tecrübeye haiz, tercihen pedagojik eğitim almış hava trafik kontrolörleri arasından hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından seçilerek bir işbaşı eğitimi kursunu, başarı ile tamamlayarak gerçek trafikte işbaşı eğitimi vermek üzere yetkilendirilmiş kişiyi,
- z) Lisan onayı: Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve lisans sahibinin dil yeterliliğini belirten yetkilendirmeyi,
- aa) Lisans: Bu Yönetmeliğe göre verilen ve onaylanan, kanuni sahibine içerisinde bulunan derece ve onaylara göre hava trafik kontrol hizmeti sağlama yetkisi veren belgeyi,
- bb) Mesleki yeterlilik değerlendirmesi: Uçuş emniyetini ciddi olarak tehlikeye sokan bir hava olayına veya kazaya yol açan veya çalıştığı ünite için gerekli bilgi ve tecrübeden yoksun olduğu tespit edilen hava trafik kontrolörünün mesleki yeterliliğine yönelik eksikliğin giderilmesi amacıyla, hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından yapılan değerlendirmeyi,
- cc) Meydan kontrol hizmeti: Meydan trafiği için sağlanan hava trafik kontrol hizmetini,
- çç) Öğrenci hava trafik kontrolörü adayı: 4 yıllık Yüksek Öğrenim Kurumlarından mezun, 27 yaşından gün almamış, gerekli sağlık koşullarına haiz, ICAO seviye 4 düzeyinde İngilizce lisan bilgisine sahip adaylardan, hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından, uluslararası sertifikaya haiz bilgisayar destekli 'kontrolör seçme programı' ile yapılacak değerlendirme ve mülakat sınavlarını başarıyla tamamlamış, temel ATC kursuna katılmaya hazır personeli,
- dd) Öğrenci hava trafik kontrolörü: Eğitim programı Genel Müdürlük tarafından onaylanmış, hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından düzenlenen bir temel hava trafik kontrol kursunu veya hava trafik kontrol eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında hava trafik kontrol eğitimini başarıyla tamamladığını belgeleyen, canlı trafikte iş başı eğitimine katılmaya hazır personeli,
- ee) Öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası: Eğitim programı Genel Müdürlük tarafından onaylanmış hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından düzenlenen bir temel hava trafik kontrol kursunu veya hava trafik kontrol eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında hava trafik kontrol bölümlerini başarıyla bitirdiğini belgeleyen kişilere, canlı trafikte iş başı eğitimine katılabilmek için verilen sertifikayı,
- ff) Ön işbaşı eğitimi: Ağırlıklı olarak simulator kolaylıklarından faydalanarak, hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından belirlenen eğitimciler tarafından verilen mahalli esaslı, pratiğe yönelik, kazanılmış bilgi ve pratiğin gerçek trafik ortamına başarıyla taşınmasını amaçlayan; ilk defa derece alacak öğrenci hava trafik kontrolörü lisansına sahip adaylar ile geçerli bir derecesi bulunmayan veya ilave derece alacak, hava trafik kontrolörü lisansına sahip personelin iştirak ettiği eğitimi,
- gg) Planlamacı/Koordinatör hava trafik kontrolörü: Gerçek trafik ortamında, uygulama kontrolörüne mümkün olduğunca yardımcı olarak planlamaların yapılması, telefon ve veri eşgüdümünün sağlanması ile uçuş veri işleme

sistemlerinin takibinden sorumlu lisanslı veya dereceli hava trafik baş kontrolörü ve kontrolörünü,

ğğ) Psikotrop maddeler: Tütün ve kahve hariç olmak üzere alkol, afyonlu maddeler, esrar türevleri, müsekkimler, uyku ilaçları, kokain, diğer ruhsal uyarıcılar, halüsinojenler, tiner ve benzerlerini,

hh) Radarlı saha kontrol derecesi: Sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahası dahilindeki uçaklara radarlı saha kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken dereceyi,

ıı) Radarlı yaklaşma kontrol derecesi: Sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarlı yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken dereceyi,

ii) Radarsız saha kontrol derecesi: Sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahası dahilindeki uçaklara radarsız saha kontrol hizmeti sağlayan Hava Trafik Kontrolörlerinin sahip olması gereken dereceyi,

jj) Radarsız yaklaşma kontrol derecesi: Sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarsız yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken Radarsız Yaklaşma Kontrol derecesini,

kk) Sağlık onayı: ICAO Ek-1 Sınıf 3 sağlık şartlarını gösterir belge onayını,

ll) Saha kontrol hizmeti: Kontrollü sahalarda, kontrollü uçuşlara sağlanan hava trafik kontrol hizmetini,

mm) Sektör: Kontrol sahasının veya uçuş bilgi bölgesinin bir parçasını,

nn) Sınav uzmanı: Hava trafik baş kontrolörü olan veya en az 5 yıl hava trafik kontrolörü olarak çalışmış, teorik ve pratik sınav yapmak üzere hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından seçilmiş personeli,

oo) Stajyer hava trafik kontrolörü: Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından, hava trafik kontrolörü olarak istihdam edilmek üzere kamu istihdam politikasına uygun olarak yerleştirilen ve temel hava trafik kontrol mesleki kursunu tamamlamamış, hava trafik kontrolörlüğü mesleğine hazırlanan personeli,

öö) Supervizör hava trafik kontrolörü: Trafik yoğunluğu ve sektörel iş yüküne paralel olarak ihtiyaç duyulduğunda üçüncü bir kontrolör olarak çalışma pozisyonunda planlanan ve ATC operasyonları sırasında sorumlu kontrolör ile planlama kontrolörünün iş yükünü paylaşan lisanslı ve dereceli tercihen tecrübeli bir hava trafik baş kontrolörü veya kontrolörünü,

pp) Uygulama hava trafik kontrolörü: Planlama kontrolörü ile eşgüdüm halinde ATC operasyonlarını yerine getiren, radyo - telefon iletişimini yürüterek sorumluluk sahasındaki uçakların aktif olarak kontrolünden sorumlu lisanslı veya dereceli hava trafik baş kontrolörü veya kontrolörünü,

rr) Ünite eğitim ve değerlendirme planı: Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hazırlanan, bir hava trafik kontrolörünün düzenli olarak tamamlaması gereken, olağan üstü durumları da içeren teorik ve pratik eğitim ve değerlendirme planını,

ss) Ünite onayı: Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve derecenin geçerli olduğu ünite, sektör veya çalışma pozisyonlarını belirten yetkilendirmeyi,

şş) Ünite şefi: En az 5 yıl ekip şefliği görevinde bulunmuş, ekiplerin düzenlenmesinden, anlaşma mektuplarının hazırlanmasından, ünitenin hizmet verimliliği ve bütünlüğünü gözetmekten, personelin sosyal ve idari işlerinin düzenlenmesinden; hava limanlarında hava trafik müdürlerine, hava meydanlarında ise meydan müdürlerine karşı sorumlu, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından görevlendirilen kişiyi,

tt) Yaklaşma kontrol hizmeti: İniş, kalkış ve transit kat eden kontrollü uçuşlara sağlanan hava trafik kontrol hizmetini,

uu) Yeterlilik konusunda kuşku: Bir hava aracının güvenliğini tehlikeye sokan bir olaya veya kazaya karışan, yeterlilik gözlem sürecinde, derece gereklilikleri ve mesleki açıdan yeterli bulunmayan veya ilgili ünitenin eğitim ve değerlendirme usullerine uymayan veya ilgili ünitenin eğitim ve değerlendirmeleri sonucunda başarılı olamayan personelin durumunu,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM Genel Esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM

Düzenleyici Kuruluşun Görev ve Sorumlulukları

Denetim

MADDE 5 – (1) Genel Müdürlük, hava seyrüsefer hizmetleri sağlayıcı kuruluş ve varsa diğer hizmet sağlayıcı kuruluşlar tarafından hava trafik kontrolörlerinin seçim, eğitim, lisans, derecelendirme ve kayıtların muhafazası işlemlerinin bu Yönetmelikte yer alan düzenlemelere uygunluğuna ilişkin gerekli denetimleri tarafsız ve şeffaf bir şekilde yapar.

Lisansların verilmesi

MADDE 6 – (1) Genel Müdürlük, işbaşı eğitimini başarı ile tamamlayarak, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından yapılan değerlendirmeler neticesinde çalışacağı ünite için gerekli çalışma saatlerini dolduran, ilgili derece veya dereceleri almaya hak kazanmış asistan hava trafik kontrolörleri için hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından hazırlanan hava trafik kontrolörü lisansını verir.

Derece şartı

MADDE 7 – (1) Hava seyrüsefer hizmetleri sağlayıcı kuruluş ve varsa diğer hizmet sağlayıcı kuruluşlar, istihdam ettikleri hava trafik kontrolörlerinin mesleklerini icra edebilmeleri için; çalıştıkları ünite, sektör veya pozisyon için geçerli derecelerden en az birine sahip olmalarını sağlamaktan Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

Temel hava trafik kontrol eğitim müfredatı

MADDE 8 – (1) Genel Müdürlük, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından düzenlenen temel ATC kurslarının ve hava trafik kontrol eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarının eğitim programlarının sürekli olarak yenilenmesini ve

uluslararası standartlara uygun olmasını sağlar ve bunların uygunluğunu onaylar.

Hava trafik kontrol ünite eğitim planı

MADDE 9 – (1) Bir hava trafik kontrolörünün düzenli olarak takip etmesi gereken, olağanüstü durumları da içeren teorik ve pratik eğitim ve değerlendirme planlarının hazırlanmasına ilişkin esasların güncellenmesine yönelik eşgüdüm hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından yürütülür. Ünite eğitim planları hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından hazırlanır ve Genel Müdürlüğe gönderilir. Genel Müdürlük tarafından ünite eğitim planlarının uygulaması denetime tabi tutulur.

Yeterlilik düzeyleri

MADDE 10 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, hava trafik baş kontrolörünün ve hava trafik kontrolörlerinin mesleki düzey ve yeterliliklerinin muhafaza edilmesi amacıyla, bu kişilerin düzenli olarak teste tabi tutulmaları ve test sonuçlarının kayıt altına alınarak muhafaza edilmesinden Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

Değerlendirmelerin denetimi

MADDE 11 – (1) Genel Müdürlük, hava trafik kontrolörlerinin yeterliliklerinin değerlendirilmesi ile ilgili bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen kayıtların denetimini yapar. Bu denetimde Genel Müdürlük tarafından talep edilen her türlü bilgi ve belgenin ibrazı zorunludur.

Sağlık şartı

MADDE 12 – (1) Genel Müdürlük, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı ve diğer hizmet sağlayıcı kuruluşların, doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görev yürütebilmeleri için; ünite şefi, ekip şefi, başkontrolör, kontrolör ve asistan hava trafik kontrolörlerinin ICAO Ek-1 Sınıf 3'e uygun geçerli sağlık raporlarına sahip olmaları şartına yönelik uygulamalarını denetler.

(2) Sağlık raporları ile ilgili itiraz veya çekince ortaya çıkması halinde, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş veya rapor sahibi kişi tarafından, sağlık raporunun gözden geçirilmesi veya yenilenmesi için yapılan başvurular, Genel Müdürlük tarafından ilgili sağlık kuruluşları ile eşgüdüm sağlanarak sonuçlandırılır.

Psikoaktif madde kullanımı

MADDE 13 – (1) Genel Müdürlük, hava seyrüsefer hizmetleri sağlayıcı kuruluş ve diğer hizmet sağlayıcı kuruluşun, hava trafik kontrol ünitelerinde görev yapan tüm hava trafik kontrol personelinin, alkol ve psikoaktif madde kullanımını takip için usuller geliştirmesini ve ilaç kullanımı konusunda gerekli tavsiyelerde bulunup bulunmadığını denetler.

Fiziki yeterlilik

MADDE 14 – (1) Genel Müdürlük, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluşun, hava trafik kontrol ünitelerinde görevlendirilmiş bulunan ve doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görev yürüten; ünite şefi, ekip şefi, baş kontrolör, kontrolör, asistan ve öğrenci hava trafik kontrolörlerinin, ICAO Ek-1 Sınıf 3'e göre; zihinsel, ruhsal ve fiziki yeterliliklerinde azalma olması veya görevlerini emniyetli ve tam olarak yapmalarını engelleyici alkol ve psikoaktif maddelerin etkisi altında olduklarının rapor edilmesi durumunda veya kadın personelin sorunlu hamilelikleri halinde, bu kişilerin hizmete devamını engelleyici tedbirleri aldırır.

Sürelili veya süresiz görevden el çektirme

MADDE 15 – (1) Genel Müdürlük, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluşun hava trafik kontrol ünitelerinde görevlendirilmiş olup, doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görev yürüten bir ünite şefi, ekip şefi, hava trafik baş kontrolörü, hava trafik kontrolörü ve asistan hava trafik kontrolörünün; ICAO Ek-1 Sınıf 3'e göre; zihinsel, ruhsal ve fiziki yeterliliklerinde azalma olması, görevini emniyetli ve tam olarak yapmasını engelleyici alkol ve psikoaktif madde kullanım alışkanlığının belgelenmesi, mesleki yetersizliğinin tespit edilmesi veya çok ciddi hava olayına veya kazaya sebebiyet vermesi durumunda; kişinin hizmete devam ettirilmemesi yönünde tedbirler alınıp alınmadığını denetler.

(2) Bu amaçla kişinin sahip olduğu derece veya dereceler hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından en az 1 ay en fazla 6 ay olmak koşuluyla süreli olarak askıya alınır veya süresiz olarak iptal edilir.

(3) Gerekli belgelerin hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş ve diğer hizmet sağlayıcı tarafından sunulması halinde; kişinin haiz olduğu, öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası veya hava trafik kontrolörü lisansı Genel Müdürlük tarafından en az 1 ay en fazla 6 ay olmak koşuluyla süreli olarak askıya alınır veya süresiz olarak iptal edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcı Kuruluşun Görev ve Sorumlulukları

Öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası

MADDE 16 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından düzenlenen hava trafik kontrol kursunu bitiren hava trafik kontrolörleri ile hava trafik kontrol eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına ait diplomasını ibraz eden adaylara, işbaşı eğitimcisi gözetiminde, derece ve lisans almak amacıyla canlı trafik ortamında eğitim yapabilmeleri için hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası verilir.

(2) Canlı trafik ortamında eğitim alacak adayların öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikasının bulunması zorunludur.

Hizmet gereklilikleri

MADDE 17 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, hava trafik kontrol ünitelerinde doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görev yürüten ünite şefi, ekip şefi, baş kontrolör, kontrolör ve asistan hava trafik kontrolörlerinin;

a) Sağlanan hava trafik kontrol hizmetine uygun geçerli sertifika, lisans, derece veya derecelere sahip olmalarından,

b) ICAO Ek-1 Sınıf 3'e uygun geçerli sağlık raporlarının bulunmasından,

c) Mesleki yeterliliklerinin, teorik ve uygulamalı değerlendirmelerle, devamlı olarak muhafaza edilmesinden,

ç) İlk defa derece alacakların işbaşı eğitimlerinin tamamlanarak, yapılacak teorik ve uygulamalı değerlendirmelerle, derece almaya hak kazanan adayların hava trafik kontrolörü lisansı için başvuru yapmalarını sağlamak,

sorumludur.

Eğitim planı

MADDE 18 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, hava trafik kontrol ünitelerinde hava trafik kontrol hizmetlerinin emniyetle sağlanması için gerekli standartların karşılanabilmesi bakımından, hava trafik kontrolörlerinin eğitimi konusunda onaylanmış temel eğitim, derece eğitimi ve ünite eğitim planları ile, operasyonel yeterliliğin sürekliliğinin sağlanması amacıyla tazeleme ve acil durum eğitim planlarını hazırlar ve Genel Müdürlüğün onayının ardından yayımlar.

Yeterlilik planları

MADDE 19 – (1) Derecelerin alınabilmesi için yerine getirilmesi gereken şartları belirleyen derece gereklilikleri dokümanı, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından hazırlanarak yayımlanır.

(2) Hizmet sağlayıcı kuruluş, hava trafik kontrol ünitelerinde, doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görev yürüten, ünite şefi, ekip şefi, baş kontrolör, kontrolör ve asistan hava trafik kontrolörlerinin; mesleki yeterliliklerinin ve deneyimlerinin muhafazası için;

a) Hava trafik kontrolörlerinin sahip olduğu derecelere ait ünite, sektör veya pozisyonda belirli bir zaman diliminde asgari çalışma saatlerini takip etmekten,

b) Derecelerin alınabilmesi için yerine getirilmesi gereken şartları belirleyen derece gereklilikleri dokümanına uygun olarak, yeterlilik düzeylerinin muhafaza edildiğini belgelemek amacıyla, teorik ve uygulamalı olarak değerlendirmeye tabi tutulmalarını sağlamaktan,

c) Periyodik olarak bilgi tazeleme ve acil durum eğitimlerine alınmalarını sağlamaktan,

ç) Kesintisiz 180 gün aktif çalışmadan uzak kalan hava trafik kontrol hizmet personelinin mesleki yeterliliklerinin tekrar kazanılması amacıyla derece veya sektör eğitimlerine alınmalarını sağlamaktan, sorumludur.

Sağlık şartı

MADDE 20 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görevleri yürütebilmeleri için; ünite şefi, ekip şefi, baş kontrolör, kontrolör, asistan hava trafik kontrolörlerinin ICAO Ek-1 Sınıf 3'e uygun geçerli sağlık raporlarına sahip olmalarını sağlar.

(2) Sağlık raporlarının ICAO Ek-1 Sınıf 3'e uygunluğu ile ilgili hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş, Genel Müdürlük, hava trafik kontrol hizmetleri personeli tarafından bir itiraz veya çekince ileri sürülmesi halinde, raporun gözden geçirilmesi veya yenilenmesi için, Genel Müdürlüğe başvurur.

Yeterlilik değerlendirmesi

MADDE 21 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, hava trafik kontrolörlerinin yeterlilik değerlendirmelerinin neticelerini, sağlık raporları ile birlikte derecelerin yenilenmesi ve derecelerin geçerliliğinin muhafazası amacıyla kayıt altına alır, derecelerin hava trafik kontrol lisanslarına işlenmesini sağlar.

Alkol ve psikoaktif madde kullanımının denetimi

MADDE 22 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, hava trafik kontrol ünitelerinde, doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görev yürüten ünite şefi, ekip şefi, baş kontrolör, kontrolör ve asistan hava trafik kontrolörlerinin alkol ve psikoaktif madde kullanıp kullanmadıklarını tespit eder ve kullanılabilir ilaçlar konusunda bu kişileri bilgilendirir.

Sürelili veya süresiz görevden el çekirme yetkisi

MADDE 23 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, hava trafik kontrol ünitelerinde, doğrudan hava trafik kontrol hizmetine yönelik görev yürüten bir ünite şefi, ekip şefi, hava trafik baş kontrolörü, hava trafik kontrolörü ve asistan hava trafik kontrolörünün;

a) ICAO Ek-1 Sınıf 3'e göre; zihinsel, ruhsal ve fiziki yeterliliğinde azalma olması,

b) Görevini emniyetli ve tam olarak yapmasını engelleyici alkol ve psikoaktif madde kullanım alışkanlığının belgelenmesi,

c) Ünite eğitim planlarına riayet etmemesi, çalışma ortamını bozacak ve iş akışını engelleyecek davranışlarda bulunması,

ç) Mesleki yetersizliğinin tespit edilmesi veya çok ciddi hava olayına veya kazaya sebebiyet vermesi, durumlarında kişinin hizmete devamına izin verilmez.

(2) Bu amaçla, kişinin sahip olduğu derece veya dereceler hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından en az 1 ay en fazla 6 ay olmak koşuluyla süreli olarak askıya alınır ve kişi asistan hava trafik kontrolörü olarak görevlendirilir.

(3) Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde sayılan durumların devamlılık göstermesi veya büyük bir ihmal ya da görevi kötüye kullanma durumunun tespit edilmesi hallerinde, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı gerekli belgeler ile Genel Müdürlüğe başvurarak, kişinin sahip olduğu hava trafik kontrolörü lisansının en az 1 ay en fazla 6 ay süre ile askıya alınmasını veya süresiz olarak iptal edilmesini talep eder.

İdari kurallara uymama

MADDE 24 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, hava trafik hizmetleri ve hava trafik kontrol hizmetleri personelinin; kuruluş, birim veya ünitenin etkin hizmete ve hava trafik emniyetini muhafazaya yönelik idari kurallarına ve görev disiplinine uymaması, sertifika, lisans ve derece almaktan kaçınması durumlarında 23 üncü madde doğrultusunda mesleki yaptırım uygulayabilir veya yetkili makamlara uygular.

Komisyon teşkili

MADDE 25 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı,

a) İlk defa istihdam edilecek hava trafik kontrolör adaylarının, öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikasına sahip kişilerin veya hava trafik kontrolör lisansına sahip kişilerin bilgisayar destekli değerlendirme ve yazılı ve sözlü sınav usulleri ile komisyonları belirler, sınavları yürütür.

b) Ünite şefi, ekip şefi, hava trafik baş kontrolörü ve hava trafik kontrolörü, işbaşı eğitimcisi seçimi ve derece yenileme sınavları için usulleri belirleyerek komisyonları oluşturur ve sınavları yürütür.

c) Genel Müdürlük tarafından teşkil edilecek hava trafik kontrolörü lisans komisyonuna üye temin eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hava Trafik Kontrol Personelinin Görev ve Sorumlulukları

Öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası sahibi personel

MADDE 26 – (1) Öğrenci hava trafik kontrolörü,

- Geçerli bir öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikasına ve ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun, geçerli bir sağlık raporuna sahip olmaktan,
- Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından belirlenen usuller çerçevesinde, işbaşı eğitimine başlayacak yeterliliğe sahip olmaktan, ünite yeterlilik değerlendirme usullerine uymaktan,
- İşbaşı eğitimi almaya engel olabilecek her türlü sağlık yetersizliğini ünite yönetimine bildirmekten,
- Alkol ve psikoaktif maddelerin etkisinde ise veya herhangi bir ilaç alıyorsa ve bu ilaçların işbaşı eğitimi alma yeteneği üzerinde etkisi varsa, bu durumları ünite yönetimine bildirmekten,
- Emniyetli ve düzenli çalışmasını engelleyen fiziki şartlarında azalma olduğunda bu durumu yönetime bildirmekten,
- Kadın personel iş başı eğitimini etkileyecek sorunlu bir hamilelik geçiriyorsa durumunu yönetime bildirmekten, sorumludur.

Lisans sahibi hava trafik kontrol personelinin sorumlulukları

MADDE 27 – (1) Lisans sahibi hava trafik kontrolörü,

- Lisansında işlenmiş derecelerin ve ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun geçerli sağlık raporlarının, geçerlilik süresinin dolmamış olmasından,
- Ünitenin yeterlilik denetleme usullerine uymaktan ve lisansında işlenmiş derecelerin verdiği yetkilere uygun hizmetleri görebilecek yeterlilikte olmaktan,
- Mesleki yeterliliği konusunda kuşku oluşması durumunda, hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından kendisine bildirilen usullere uymaktan,
- Hava trafik kontrol hizmeti vermesine engel olabilecek her türlü sağlık yetersizliğini ünite yönetimine bildirmekten,
- Kadın personel sorunlu bir hamilelik geçiriyorsa durumunu ünite yönetimine bildirmekten,
- Alkol ve psikoaktif maddelerin etkisinde ise veya herhangi bir ilaç alıyorsa ve bu ilaçların gördüğü hizmet üzerinde etkisi varsa, bu durumları ünite yönetimine bildirmekten,
- Hizmet teknik altyapısına ilişkin her türlü teknik aksaklık ve hava olayını uygun formlar vasıtasıyla rapor etmekten, sorumludur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Başvuru, Aranılan Nitelikler, Sınavlar ve Sağlık Şartları

BİRİNCİ BÖLÜM

Başvuru

Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından hava trafik kontrolör adaylarının seçiminde esas alınacak ölçütler

MADDE 28 – (1) Temel hava trafik kontrol eğitimine başlayacak adayların aşağıdaki niteliklere sahip olması zorunludur.

- T.C. vatandaşı olmak,
- 27 yaşından gün almamış olmak,
- 4 yıllık yüksek okul mezunu olmak,
- ICAO Ek- 1 Sınıf 3 hükümlerine uygun geçerli bir sağlık raporu almak,
- Güvenlik soruşturması ile hava trafik kontrolörlüğü yapmaya uygun olduğunu belgelemek,
- Taksirli suçlar ile kısa süreli hapis cezasına seçenек yaptırımlara çevrilmiş aşağıda sayılan suçlar dışında tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere, 6 aydan fazla hapis veya affa uğramış olsalar bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve haksız mal edinme suçlarından hükümlü bulunmamak,
- Genel yetenek testleri (dikkat, algılama, zihinsel matematik, üç boyutlu düşünme) ve kişilik değerlendirme (motivasyon, karar verme, stres değerlendirme) yöntemlerini içeren bilgisayar destekli, uluslararası standartlara sahip kontrolör seçme programı ve bu maddenin 1 inci fıkrasının (g) bendinde yer alan hususların tespitine yönelik sınavda başarılı olmak,
- Hava/yer ve yer/yer sesli iletişimde Türkçe ve İngilizce dillerinde, yanlış anlamalara ve aksamalara yol açabilecek belirgin bir aksan veya lehçe, dilde pelteklik, gizli kekemelik ve aşırı heyecan sahibi olmamak,
- Başvuru sırasında, İngilizce dilinde KPDS sınavından en az 70 veya TOEFL sınavından en az 193 veya IELTS sınavının her bölümünden en az 6,5 veya FCE sınavından en az A veya CAE sınavından en az C veya CPE sınavından en az C düzeyinde puan aldığını belgelemek.

(2) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş, gerektiğinde ICAO veya EUROCONTROL kaynaklı testleri kullanarak yeterlilik değerlendirmesi yapabilir. Bu değerlendirmede başarılı sayılmak için 100 üzerinden 70 puan alınması zorunludur.

İKİNCİ BÖLÜM

Hava Trafik Kontrolörlerinde Aranılan Nitelikler ve Sağlık Şartları

Öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikasına ilişkin eğitim ve sağlık şartları

MADDE 29 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası verilmeden önce, bu Yönetmeliğin 28 inci maddesinde belirtilen ölçütlere uygun olarak seçilmiş kişilerin;

- ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun geçerli bir sağlık raporuna sahip olması,
- Genel Müdürlük tarafından onaylanmış hava trafik kontrolör eğitim programı çerçevesinde eğitim veren yükseköğretim kurumlarında bu Yönetmeliğin ekinde yer alan (Ek-2)'deki temel hava trafik kontrol eğitimi aşamasını veya hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından düzenlenen temel ATC kursunu başarı ile tamamladığını belgelemesi, zorunludur.

Hava trafik kontrolörü lisansına ilişkin sağlık şartları

MADDE 30 – (1) Bu Yönetmeliğin 29 uncu maddesinde belirtilen ölçütlere uygun olarak öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası verilmiş kişilere hava trafik kontrolörü lisansı verilebilmesi için ilgilinin,

- 21 yaşını doldurmuş, 30 yaşından gün almamış olması,
- ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun geçerli sağlık raporuna sahip olması,
- Emniyet, güvenlik ve kriz yönetimi konularını da içeren işbaşı eğitimi ile yapılacak ünite, sektör veya pozisyon değerlendirmelerini başarı ile tamamlamış olması,
- Lisans Komisyonu tarafından yapılan lisans sınavından 100 puan üzerinden en az 70 puan alması, zorunludur.

Hava trafik kontrolörü derecesine ilişkin sağlık şartları

MADDE 31 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, lisans sahibi bir hava trafik kontrolörüne derece verilebilmesi için ilgilinin,

- ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun geçerli bir sağlık kurulu raporuna sahip olması,
- Geçerli bir hava trafik kontrolör lisansına sahip olması,
- Hava trafik kontrolörünün çalışacağı ünite derecesi ile ilgili ünite eğitimini ve değerlendirmeleri başarı ile tamamlamış olması,
- Teori ve uygulamalı olarak iki aşamalı yapılan derece yenileme sınavlarının her birinden 100 puan üzerinden en az 70 puan alarak her iki sınavda da başarılı olması, zorunludur.

İşbaşı eğitimciliği şartları

MADDE 32 – (1) Bir hava trafik kontrolörünün, Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından işbaşı eğitimcisi olarak yetkilendirilebilmesi için ilgilinin,

- ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun geçerli bir sağlık raporuna sahip olması,
- İşbaşı eğitimi vereceği derece ile ilgili olarak en az 5 yıllık mesleki tecrübesinin bulunması,
- Eğitim vereceği sektör veya pozisyonda en az 2 yıllık mesleki tecrübesinin bulunması,
- Ulusal ya da uluslararası kurumlardan hava trafik kontrol işbaşı eğitimcisi sertifikası almış olması, zorunludur.

Hava trafik baş kontrolörlüğü şartları

MADDE 33 – (1) Bir hava trafik kontrolörünün hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, hava trafik baş kontrolörü olarak atanabilmesi için ilgilinin;

- ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun, geçerli sağlık raporuna sahip olması,
- Lisans tarihi itibarıyla en az 10 yıl hava trafik kontrol hizmeti veren birimlerde çalışmış olması,
- Son 5 yıl boyunca, görerek meydan kontrol derecesi hariç, hava trafik kontrol derecelerinden en az birine aralıksız sahip olması, son 3 yıllık derece sınav ortalamasının en az 80 puan olması,
- ICAO seviye 4 veya üzerinde İngilizce lisan bilgisine sahip olması,
- Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı Hava Trafik Müdürlüğüne oluşturulan en az 3 kişilik komisyon tarafından yapılacak, İngilizce ağırlıklı yazılı ve sözlü mesleki sınavların her birinden 100 üzerinden en az 80 puan alarak her iki sınavda da başarılı olması, zorunludur.

(2) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı seyrüsefer dairesi başkanlığında görevli hava trafik kontrolörlerinin baş kontrolörlük kadrosuna atanma teklifleri Seyrüsefer Dairesi Başkanınca yapılır ve atama işlemleri Personel ve İdari İşler Dairesi Başkanlığınca yürütülür.

Merkezde görev yapacak hava trafik kontrolörlüğü şartları

MADDE 34 – (1) Bir hava trafik kontrolörünün, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, seyrüsefer dairesi merkez hava trafik müdürlüğünde görevlendirilebilmesi için ilgilinin,

- Saha kontrol veya yaklaşma kontrol ünitelerinde en az 5 yıl süreyle dereceli olarak ve tercihen radar derecesi ile hava trafik kontrolörü olarak çalışmış olması,
- Son 3 yıllık derece sınavları ortalamasının en az 80 puan olması,
- ICAO seviye 4 veya üzerinde İngilizce lisan bilgisine sahip olması,
- Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı Hava Trafik Müdürlüğüne oluşturulan en az 3 kişilik komisyon marifetiyle yapılacak İngilizce mesleki yazılı ve sözlü sınavların her birinden 100 üzerinden en az 80 puan alarak her iki sınavda da başarılı olması, zorunludur.

Merkezde görev yapacak hava trafik baş kontrolörlüğü şartları

MADDE 35 – (1) Bir hava trafik kontrolörünün, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, seyrüsefer dairesi merkez hava trafik müdürlüğünde hava trafik baş kontrolörü olarak görevlendirilebilmesi için ilgilinin,

- Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı seyrüsefer dairesi başkanlığı, hava trafik müdürlüğünde hava trafik kontrolörü olarak en az 3 yıl çalışmış olması,

b) Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı Seyrüsefer Dairesi Başkanlığı Hava Trafik Müdürlüğünce oluşturulan en az 3 kişilik komisyon marifetiyle yapılacak İngilizce mesleki yazılı ve sözlü sınavların her birinden 100 üzerinden en az 80 puan alarak her iki sınavda da başarılı olması, zorunludur.

Hava trafik kontrol eğitmenliği şartları

MADDE 36 – (1) Bir hava trafik kontrolörü veya baş kontrolörü veya en az 5 yıl hava trafik kontrolörü olarak çalışmış, tercihen pedagojik formasyonu olan ve eğitmen sertifikasına sahip personel, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından teorik ve pratik eğitimler için hava trafik kontrol eğitmeni olarak görevlendirilebilir.

(2) Yükseköğretim kurumlarının hava trafik kontrol bölümlerinde temel teori ve laboratuvar derslerini yürüten öğretim görevlileri de hava trafik kontrol eğitmeni olarak görevlendirilebilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM **Komisyonlar ve Sınavlar**

Hava trafik kontrolör lisans komisyonu

MADDE 37 – (1) Hava trafik kontrolörü lisans sınavını yapmak amacıyla, Ulaştırma Bakanının onayı ile biri başkan olmak üzere en çok beş üyeden oluşan lisans sınav komisyonu kurulur.

(2) Genel Müdürlük komisyon başkanını kendi gönderdiği temsilciler arasından atar.

(3) Bu Komisyonunda çalışmak üzere Genel Müdürlük, en az 15 yıllık hava trafik kontrolör lisansına sahip en çok iki; hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, hava trafik müdürü veya hava trafik baş kontrolörü olarak görev yapan en çok iki; hava trafik kontrol hizmeti veren yüksek öğretim kurumu, öğretim üyesi olarak görev yapan bir üye belirlenir.

(4) Komisyon üye tamsayısı ile toplanır. Komisyonunda oylama ile karar alınması gereken hallerde çekimser oy kullanılmaz, oyların eşit olması durumunda başkanın oy verdiği taraf çoğunluk sayılır.

Hava trafik kontrolörü derece yenileme sınav komisyonu

MADDE 38 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, hava limanlarında en az üç, hava meydanlarında en az bir üyeden oluşan hava trafik kontrolörü derece yenileme sınav komisyonu kurulur.

(2) Komisyon üyeleri hava trafik müdürü, merkezde görev yapan hava trafik kontrolörü ve hava trafik baş kontrolörü ile ünite şefi, ekip şefi, hava trafik baş kontrolörü veya en az 5 yıl tecrübeye sahip hava trafik kontrolörleri arasından seçilir.

(3) Genel Müdürlük gerek görmesi halinde; 37 nci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen nitelikleri taşıyan personelini, derece yenileme sınav komisyonlarına üye olarak atayabilir.

Hava trafik baş kontrolörü sınav komisyonu

MADDE 39 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, seyrüsefer dairesi başkanı veya başkan yardımcısı ile merkez hava trafik müdürü ve merkezde görev yapan hava baş kontrolörlerinden seçilen en az üç üye ile hava trafik baş kontrolörü sınav komisyonu oluşturulur.

Merkezde görev yapacak hava trafik kontrolörü sınav komisyonu

MADDE 40 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, seyrüsefer dairesi başkanı veya başkan yardımcısı ile merkez hava trafik müdürü ve merkez hava trafik baş kontrolörlerinden en az üç üye ile merkezde görev yapacak hava trafik kontrolörü sınav komisyonu oluşturulur.

Lisans sınav hakkı

MADDE 41 – (1) Hava trafik kontrolörü lisans sınavlarında başarısızlık halinde, başvuru sahibinin bir sonraki lisans sınavı en geç 4 ay içerisinde yapılır. Lisans sınavında toplam üç defa başarısız olanlar veya 30 yaşından gün almış olanlar, hava trafik kontrolör lisansı alma hakkını kaybederler.

Dereceler

MADDE 42 – (1) Görerek meydan kontrol derecesi; aletli iniş, kalkış usulleri bulunmayan ve yaklaşma kontrol hizmetinin verilmediği ve bir başka hava trafik kontrol ünitesi tarafından da bu hizmetin sağlanmadığı, sadece görerek şartlardaki trafiklere hizmet veren hava meydanlarında çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir. Bu dereceye başvuru için ilgili üniteye en az 2 ay veya en az 150 saat çalışmanın tamamlanması gerekir.

(2) Aletli meydan kontrol derecesi; aletli yaklaşma ve kalkış usulleri bulunan ve yaklaşma kontrol hizmetinin bir yaklaşma kontrol ünitesi ya da bir saha kontrol merkezi tarafından verildiği hava meydanlarında çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir. Bu dereceye başvuru için ilgili üniteye, en az 3 ay veya en az 200 saat çalışmanın tamamlanması gerekir.

(3) Radarsız yaklaşma kontrol derecesi; sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarsız yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir. Bu dereceye başvuru için ilgili üniteye, en az 6 ay veya en az 350 saat çalışmanın tamamlanması gerekir.

(4) Radarlı yaklaşma kontrol derecesi; sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarlı yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir. Bu dereceye başvuru için ilgili üniteye, en az 6 ay veya en az 450 saat çalışmanın tamamlanması gerekir.

(5) Radarsız saha kontrol derecesi; sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahaları dahilindeki uçaklara radarsız saha kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir. Bu dereceye başvuru için ilgili üniteye, en az 6 ay veya en az 450 saat çalışmanın tamamlanması gerekir.

(6) Radarlı saha kontrol derecesi; sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahaları dahilindeki uçaklara radarlı saha kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir. Bu dereceye başvuru için, ilgili üniteye en az 7 ay veya en az 500 saat çalışmanın tamamlanması gerekir.

İlk defa derece alınması hali

MADDE 43 – (1) Öğrenci hava trafik kontrolörü lisansı ile gerekli hizmet içi eğitimi ve derece gereklilikleri

dokümanına uygun olarak, bu Yönetmeliğin 42 nci maddesinde belirtilen yeterli çalışma sürelerini dolduran asistan hava trafik kontrolörleri;

a) Hava trafik kontrolörü lisans sınavına girmek üzere, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından Genel Müdürlüğe bildirilerek, lisans komisyonu tarafından sınavlarının yapılması talep edilir.

b) Belirlenmiş hukuken kabul edilebilir mazereti olmaksızın yapılacak 3 lisans veya lisansın alınmasını takiben yapılacak 3 derece sınavına girmeyen veya bu sınavlarda toplam üç defa başarısız olanlar, hava trafik kontrolörü lisansı alma hakkını süresiz kaybeder ve kişinin öğrenci hava trafik kontrolörü sertifikası da iptal edilir.

c) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı dışında meydan kontrol hizmeti veren diğer sivil hizmet sağlayıcı kuruluşlar tarafından istihdam edilen personelin ilk derece sınavları ve takip eden derece yenileme sınavları Genel Müdürlük ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından oluşturulan üç kişilik komisyon tarafından yapılır. Sınav komisyonlarına Genel Müdürlük ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısının atayacağı üyelerin nitelikleri, bu Yönetmeliğin 37 nci maddesinin üçüncü fıkrası ile 38 inci maddesinin ikinci fıkrasının ilgili hükümlerine göre belirlenir.

Derecelerin geçerlilik süresi, yenilenmesi ve istisnalar

MADDE 44 – (1) Derecelerin geçerlilik süresi azami 1 yıl olup, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından, lüzumu halinde en fazla 120 gün uzatılabilir. ICAO Ek-1 Sınıf 3'e uygun olarak alınacak sağlık raporları 2 yıl süreyle geçerlidir; fakat 50 yaşını dolduran hava trafik kontrol hizmeti personeli sağlık kurulu raporlarını her yıl yenilemek zorundadır.

(2) Mesleki yeterliliğinde azalma görülen veya gerçek çarpışma riski taşıyan ciddi bir hava olayına veya hava aracı kazasına neden olan hava trafik kontrolörü veya baş kontrolörünün derece veya dereceleri hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından en az 1 ay en fazla 6 ay süreyle geri alınır. Gerekli görüldüğü takdirde lisansın geçici veya daimi olarak geri alınması için Genel Müdürlüğe başvurulur. Genel Müdürlük gerekli gördüğü takdirde ilave tedbirler alır.

(3) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından yapılan eğitim ve hava trafik hizmetleri ile ilgili diğer geçici görevlendirmeler dışında, kesintisiz olarak 180 günden fazla aktif hava trafik kontrol hizmetinden uzak kalan hava trafik kontrolörlerinin dereceleri iptal edilir ve yeniden ünite eğitimine, devamında da derece yenileme sınavına alınır.

(4) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından yapılan eğitim ve hava trafik hizmetleri ile ilgili diğer geçici görevlendirmeler dışında kesintisiz olarak 4 yıldan fazla aktif hava trafik kontrol hizmetinden uzak kalan kişilerin ünite eğitimine ve devamında derece yenileme sınavına alınabilmesi için uygun yöntemlerle derece veya derecelerin temel gerekliliklerini en azından teorik olarak karşılamaya devam edip etmediği tespit edilir.

(5) Hava trafik kontrolörleri ve baş kontrolörlerinin lisan yeterlilikleri düzenli olarak, ICAO lisan yeterlilik tablosunun 4 üncü seviyesinde lisan yeterliliğinde olanlar için her üç yılda bir, 5 inci seviyesinde lisan yeterliliğinde olanlar için her altı yılda bir olacak şekilde değerlendirilir. 6 ncı seviyede lisan yeterliliğine sahip olanlar bu değerlendirilmeden muaftır.

(6) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, bir kamu hizmeti olarak hava trafik kontrol hizmetinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, bir hava meydanı hava trafik kontrol ünitesine, bir başka hava meydanı hava trafik kontrol ünitesinden geçici görevlendirme yapılması gerektiğinde, görevlendirilecek personelden geçici görev mahalli için geçerli derece şartı aranmaz. Bununla birlikte geçici görevlendirilecek personelin;

a) Meydan kontrol derecesi gereken ünitelerde; meydan, yaklaşma veya saha kontrol derecelerinden en az birine,

b) Yaklaşma kontrol derecesi gereken ünitelerde; yaklaşma veya saha kontrol derecelerinden en az birine,

c) Saha kontrol derecesi gereken ünitelerde; saha kontrol derecesine, sahip olması zorunludur.

(7) Genel Müdürlük ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı hava seyrüsefer dairesi başkanlığında görevli hava trafik kontrolörleri veya hava trafik baş kontrolörleri ile buralarda geçici görevlendirilen, hava trafik kontrolörleri ve baş kontrolörlerinin sahip olduğu dereceler, sağlık raporu aranmaksızın, görev süreleri boyunca geçerli olarak kabul edilir.

(8) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, hava trafik akış idaresi, slot koordinasyon, sivil-asker koordinasyon ve eğitim ünitelerinde görevlendirilen hava trafik kontrolörleri ve baş kontrolörleri sağlık raporu almaksızın sahip oldukları derece ve görev alanlarına ilişkin yıllık yazılı sınava girerler. Ancak, sağlık raporu almadıkça, bu personelin gerçek trafikte hava trafik kontrol hizmeti vermesine izin verilmez.

(9) Hava trafik kontrolörü lisansına sahip olup, herhangi bir derecesi bulunmayan veya dereceleri geçerliliğini kaybeden veya geri alınan asistan hava trafik kontrolörleri, işbaşı veya ünite eğitim programlarını ve gerekli çalışma sürelerini tamamlayarak, mümkün olan en kısa sürede derece sınavlarına gireceklerdir. Belirlenmiş hukuken kabul edilebilir mazereti olmaksızın, birbirini takip eden 3 derece sınavına girmeyen veya birbirini takip eden 3 derece yenileme sınavında başarısız olan personelin hava trafik kontrolör lisansı, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısının talebi ile Genel Müdürlük tarafından daimi olarak iptal edilir.

(10) İşbaşı eğitimcisi onayının geçerlilik süresi azami 36 aydır. Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından görev ve sorumluluğunu yerine getirmedeği tespit edilen işbaşı eğitimcisinin sahip olduğu işbaşı eğitimcisi unvanı 3 aydan az olmamak kaydıyla süreli veya daimi olarak iptal edilir.

(11) Dereceler verildikleri ünite, sektör veya pozisyonda geçerlidir. Ünite, hava limanı veya meydan değişikliğine yol açan bir tayin durumunda sahip olunan derece veya dereceler geçerliliğini kaybeder.

(12) Radar derece sınavına başvuracak olan personelde ilgili radarsız dereceye sahip olma şartı aranır.

Sınavlarda kopya çekilmesi

MADDE 45 – (1) Her türlü sınav veya değerlendirme sürecinde, kopya çekenlerin durumu, komisyon tarafından tutanakla tespit edilerek, sınav veya değerlendirmeler iptal edilir. Personel hakkında idari yaptırım uygulanarak, hava trafik kontrolörlerinin veya baş kontrolörlerinin mesleki unvanları en çok 3 ay süre ile geri alınır.

BEŞİNCİ KISIM Çeşitli ve Son Hükümler

Teknik düzenlemeler

MADDE 46 – (1) Bu Yönetmelikte bulunmayan ve istisnai durum arz eden teknik konular, uluslararası standartlardaki gelişmeler dikkate alınarak Genel Müdürlük tarafından düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 47 – (1) 6/9/1995 tarihli ve 22396 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hava Trafik Kontrolörü Lisans Yönetmeliği (SHY 65-01) yürürlükten kaldırılmıştır.

Şahsi başvurular

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte eğitim programı Genel Müdürlük tarafından onaylanmış hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş veya hava trafik kontrol eğitimi veren yükseköğrenim kurumlarının temel hava trafik kontrol eğitimlerini başarıyla tamamlamış olduğunu belgeleyen kişi, 40 yaşından gün almamış olmak kaydıyla ve aşağıda belirtilen şartları yerine getirmek koşuluyla düzenlenecek lisans sınavına girebilir.

- ICAO Ek-1 Sınıf 3 hükümlerine uygun geçerli sağlık raporuna sahip olmak,
- Başvuruyu şahsen Genel Müdürlüğe yapmak,
- Sabıka kayıt belgesine sahip olmak,

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartlara sahip personel, en çok 3 lisans sınavına girebilir. Yapılacak 3 sınavda da başarısız olan başvuru sahibi lisans sınavına girme hakkını kaybeder.

Kazanılmış haklar

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce hava trafik kontrol hizmetleri personeli için tarif edilen pozisyonlarda çalışanların kazanılmış hakları saklıdır.

Yürürlük

MADDE 48 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 49 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

EK - 1

Hava Trafik Kontrolör Lisansı

Bu Yönetmeliğe uygun olarak düzenlenen lisansın ayrıntıları aşağıda belirlenmiştir.

Lisansın yer alan bilgileri

Lisanslarda aşağıda belirlenen bilgiler yer almalıdır:

- Lisansı veren ülke / kurum ismi,
- Lisans Numarası,
- Lisans sahibinin adı-soyadı,
- Lisans sahibinin doğum tarihi,
- Lisans sahibinin doğum yeri,
- Lisans sahibinin imzası,
- Lisans sahibinin sahip olduğu dereceler,
- Lisans sahibinin lisansa uygun ayrıcalıkları kullanabilmesi için gerekli olan onaylar ve geçerlilik süreleri:
  - Dereceler, derece onayları, lisan onayları, eğitimci onayları ve ünite onayları,
  - İlk verildikleri tarihler,
  - Bitim tarihleri,
  - Lisansın verilme tarihi,
  - Lisansı veren otoritenin mühürlü onayı,

Dereceler, sağlık raporu ile birlikte geçerlilik kazanmakta olup; sağlık raporunun hangi tarihte, nereden alındığı, raporda yer alan kısıtlamalar ile hangi tarihe kadar geçerli olacağına dair bilgiler de lisanslarda yer almalıdır.

Malzeme

Birinci kalite kâğıt kullanılmalı ve 1 inci paragrafta belirtilen bilgiler açık ve okunaklı bir şekilde görünmelidir.

Renk

Hava Trafik Kontrolör Lisansı sarı renklidir.

EK - 2

Eğitim

I. KISIM

Başlangıç Eğitimi

Hava trafik kontrolörleri için başlangıç eğitimi olan temel hava trafik kontrolör eğitimi Eurocontrol Teşkilatının Hava Trafik Kontrolörleri İçin Başlangıç Eğitimi - Genel Çekirdek İçerik Rehber Dokümanı doğrultusunda hazırlanan eğitim müfredatına göre verilir. Amacı, stajyer hava trafik kontrolörlerine temel bilgi ve becerileri kazandırmak ve hava trafik kontrol ünitesindeki işbaşı eğitimine hazırlamaktır. Eğitim teknik konuların verildiği teorik ve simulator eğitimlerini de içeren pratik derslerden oluşur. Eğitim süreleri onaylanmış temel eğitim planlarında belirlenir.

Temel eğitim konuları havacılık hukuku, sivil/asker işbirliği prosedürlerini de içeren hava trafik yönetimi, meteoroloji, seyrüsefer, hava araçları ve uçuş prensipleri, insan faktörü, cihaz ve sistemler, emniyet ve emniyet kültürü, emniyet yönetim sistemleri, olağanüstü/acil durumlar ve radyo telefon frezyolojisini de içeren lisan bilgisi gibi ana başlıkları kapsar.

Emniyet ile ilgili konuların altı çizilerek, adayları hava trafik hizmetlerinin farklı tipleri için hazırlayacak şekilde öğretilir. Öğrenci, eğitim sonrasında elde ettiği bilgi birikimi ve beceriler ile kompleks ve yoğun hava trafiğini kontrol edebilmek için gerekli yeterliliğe sahip olacaktır. Başlangıç eğitiminden sonra adayın yeterliliği, uygun sınavlar ile veya eğitim boyunca devam eden bir değerlendirme sistemi ile değerlendirilecektir.

II. KISIM

Ünite eğitimi

Ünite eğitim planları bir iş başı eğitmeni gözetiminde ünite prosedürlerinin yerel alana uygulanması için gerekli yöntem ve zamanlamayı detaylandırır. Onaylanmış plan, çalışma düzenlemeleri ile ilerleme değerlendirmeleri ve sınavları da içeren yeterlilik değerlendirme sisteminin bütün elemanlarını ve ünite eğitiminin süresini belirler.

Değerlendirmeler onaylanmış eğitmenler tarafından tarafsız olarak, uygun sınavlar veya sürekli değerlendirme sistemi ile yapılacaktır.

III. KISIM

Devamlılık eğitimi

Hava trafik kontrolörlerinin bilgi düzeyini artırmak ve/veya kontrolörleri yeni teknolojilere hazırlamak amacıyla verilen eğitimidir. Devamlılık eğitimi; tazeleme, acil/olağanüstü durumlar ve dönüştürme eğitimlerini kapsayacak şekilde teorik ve simülasyonları da içeren pratik derslerden oluşur. Bu amaçla, gerekli zamanlama, personel planlaması ve usulleri detaylandıran ünite yeterlilik planları oluşturulur ve bu planlar tercihen üç yılda bir gözden geçirilerek onaylanır.

Devamlılık eğitiminin süresi, ünite çalışmakta olan hava trafik kontrolörlerinin işlevsel ihtiyaçlarına uygun biçimde özellikle usuller, kurallar ve teçhizatlardaki değişiklikler çerçevesinde belirlenecektir. Hava trafik kontrolörlerinin yeterliliği, her yıl yapılan sınavlarla değerlendirilir.

IV. KISIM

Mesleki Gelişim Eğitimleri

Hava Trafik Kontrolörleri arasından belirli niteliklere sahip personelin uzmanlaşmasına yönelik olarak verilen eğitimidir. İş-başı eğitmeni, hava sahası tasarımcısı, değerlendirme uzmanı ve eğitmenler için verilen eğitimler bu kapsamda değerlendirilir.

EK - 3

EK - 3/A

Lisan Yeterliliği

Yeni lisans alacakların ve lisans sahiplerinin radyo – telefon haberleşmesinde kullanılan İngilizce’yi asgari olarak bu ekte yer alan ICAO Lisan Yeterlilik Tablosundaki "operasyonel seviye" düzeyinde bilmesi gerekir. Lisan yeterlilik tablosu sadece frezyoloji kullanımını değil, aynı zamanda frezyoloji dışında kullanılacak lisan bilgisini de sınıflandırır.

Yeni lisans alacakların ve lisans sahiplerinin;

- (1) Telefon veya radyo-telefon üzerinden karşılıklı olarak ve doğrudan yüz yüze etkin iletişim sağlama,
- (2) Genel, belirli bir konu veya iş ile ilgili konular üzerinde doğru ve net bir şekilde iletişim sağlama,
- (3) Genel veya iş ile ilgili konularda uygun haberleşme stratejilerini kullanma, yanlış anlamaları fark ederek çözümlene ve mesajların doğru iletilmesini sağlama,
- (4) Alışılmamış haller dışında karşılaşılan karışık veya beklenmeyen olaylar ile zorlukların yaşanması durumunda doğru iletişim sağlama,
- (5) Havacılık camiasının anlayabileceği bir lehçe veya aksan kullanma, şartlarını karşılaması gerekir.

ICAO LİSAN YETERLİLİK SKALASI

SEVİYELER	TELAFFUZ	DİLBİLGİSİ	KELİME BİLGİSİ	AKICILIK	ANLAMA	KARŞILIKLI KONUŞMA
İLK TEMEL (1)	Temel seviyenin altı olan seviye	Temel seviyenin altı olan seviye	Temel seviyenin altı olan seviye	Temel seviyenin altı olan seviye	Temel seviyenin altı olan seviye	Temel seviyenin altı olan seviye
TEMEL (2)	Telaffuz, vurgu, ritim ve tonlama kendi dilinden veya bölgesel farklılıklardan etkilenmiş ve genellikle anlamayı zorlaştırıyor	Birkaç basit dilbilgisi kalıbı ve kelime yapılarının sınırlı kullanımı	Belirli kelime ve ezberlenen freyzerden oluşan sınırlı kelime dağarcığı	Duyguları sesli ve açık ifade etmek için benzer kelimelerle çok kısa, sınırlı ve ezberlenen ifadelerle sık sık ara verilerek kötü cümleler kurulur	Anlama, dikkatli olduğu ve yavaş telaffuz edildiği zaman ezberlenen freyzerle sınırlı	Cevaplama zamanı yavaş ve genellikle uygun değil; karşılıklı konuşma basit ve rutin cevaplarla sınırlı
İLK OPERASYONEL (3)	Telaffuz, vurgu, ritim ve tonlama kendi dilinden veya bölgesel farklılıklardan etkilenmiş ve sık sık anlamayı zorlaştırıyor	Beklenen durumlarla ilgili temel dilbilgisi ve cümle yapıları kurulmasına rağmen her zaman iyi kontrol edilemiyor, hatalar sık sık anlam bozukluğuna sebep oluyor	Kelime dağarcığı ve doğruluğu genel, belirli ya da işle ilgili haberleşme için yeterli; fakat kapasite bazen sınırlı ve kelime seçimi genellikle uygun değil; kelime eksikliği durumunda yerine başkasını kullanmak genelde mümkün değil	Uzun cümleler kurulur, fakat ifade etme ve verilen aralar genelde uygun değil; tereddüt ve yavaşlamalar etkili bir iletişimde dilin kullanılmasını engeller	Anlama, uluslararası topluluk kullanıcıları için, aksan ya da kullanılan farklılık yeterli seviyede anlaşılabilir olduğunda genel, belirli ve işle ilgili konularda genelde tamdır; ancak beklenmeyen bir olay veya kompleks bir durum veya anlatım karşısında anlama hatalı olabilir	Cevaplar bazen hızlı, uygun ve bilgilendiricidir. Aşına konularda ve tahmin edilebilen durumlarda kolaylıkla konuşma başlatılıp muhafaza edilir; beklenmeyen durumlarla karşılaşıldığı zaman genellikle yetersizdir
OPERASYONEL (4)	Telaffuz, vurgu, ritim ve tonlama kendi dilinden veya bölgesel farklılıklardan etkilenmiş; ancak bu durum bazen anlamayı zorlaştırıyor	Temel dilbilgisi ve cümle yapıları yaratıcı bir şekilde kullanılıyor ve genellikle iyi kontrol ediliyor; özellikle beklenmeyen ve olağanüstü durumlarda hatalar olabilir; fakat bu nadiren anlam bozukluğuna sebep olur	Kelime dağarcığı ve doğruluğu genel, belirli ya da işle ilgili konularda etkili bir haberleşme için yeterlidir; kelime eksikliği gibi durumlarda yerine başkasının kullanımı genelde başarılı	Uzun cümleler uygun tempoda kurulur; konuşmanın akıcılığında bazen kayıplar olabilir; fakat bu iletişimi etkilemez; kişiler ve olaylar ile ilgili söylemlerde sınırlı bir kullanım vardır; uygun konuşma bağlaç ve işaretlerini sınırlı bir şekilde kullanabilir	Anlama, uluslararası topluluk kullanıcıları için aksan ya da kullanıcı farklılıkları yeterli seviyede anlaşılabilir olduğunda genel, belirli ve işle ilgili konularda çoğunlukla tamdır; konuşmacı lisan ya da olaylar açısından beklenmedik ya da karışık bir durum ile karşılaştığı zaman anlama yavaş olabilir veya detaylı açıklama gerekebilir	Cevaplar genellikle hızlı, uygun ve bilgilendiricidir; beklenmeyen bir olay karşısında konuşma başlatılabilir veya devam ettirilebilir, yanlış anlamalar yapılan kontroller, doğrulamalar veya açıklamalar ile düzeltilebilir

GENİŞLETİLMİŞ (5)	Telaffuz, vurgu, ritim ve tonlama kendi dilinden veya bölgesel farklılıklardan etkilenmiş; ancak, çok nadir olarak anlamayı etkiliyor	Temel dilbilgisi ve cümle yapıları sürekli olarak iyi kontrol ediliyor; kompleks cümleler kurulmaya çalışılıyor ama yapılan hatalar anlam bozukluğuna sebep oluyor	Kelime dağarcığı ve doğruluğu genel, belirli yada iş ile ilgili konularda etkin bir haberleşme için yeterlidir; kelime eksikliği gibi durumlarda yerine başkasının kullanımı genelde sürekli ve başarılıdır; kelimeler bazen deyimsel olarak kullanılır	İlgili olduğu konularda uzun konuşabilir; ancak konuşmanın akışını üsluba ilişkin bir yöntem olarak kullanamaz; uygun konuşma bağlaç ve işaretlerini kullanabilir	Anlama genel, belirli ve işle ilgili konularda tam; kompleks bir dilbilgisi gerektiren beklenmedik bir olay ile karşılaştığı zaman genelde tamdır; konuşma farklılıklarını (aksan veya lehçe farklılıklarını) anlama kabiliyetine sahiptir	Cevaplar hızlı, uygun ve bilgilendiricidir; konuşan / dinleyen arasındaki ilişki etkin bir şekilde ayarlanabiliyor
------------------------------	---	--	---	---	--	--